

Informe jurídic preliminar en relació amb el projecte de decret de gestió de la fertilització del sòl i de les dejeccions ramaderes i d'aprovació del programa d'actuació a les zones vulnerables en relació a la contaminació per nitrats que procedeixen de fonts agràries

---

1. Objecte

Se sotmet a informe d'aquesta Assessoria Jurídica, de conformitat amb el que disposa l'article 65 de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les Administracions Públiques de Catalunya, i l'article 4.1.a) de la Llei 7/1996, de 5 de juliol, d'organització dels serveis jurídics de l'Administració de la Generalitat, el projecte de decret de gestió de la fertilització del sòl i de les dejeccions ramaderes i d'aprovació del programa d'actuació a les zones vulnerables en relació a la contaminació per nitrats que procedeixen de fonts agràries.

2. Marc normatiu

El projecte de decret que es presenta té per objecte, d'una banda, la regulació de la gestió de les dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats i alhora l'aprovació del programa d'actuació aplicable a les zones vulnerables designades a Catalunya.

En concret, l'article 1.2 estableix quines són les mesures que integren el programa d'actuació aplicable a les zones vulnerables designades a Catalunya. Aquestes mesures estan disperses en diversos preceptes de manera que s'integren en la regulació global de la gestió de les dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats.

La Directiva 91/676/CEE del Consell, de 12 de desembre de 1991, relativa a la protecció de les aigües contra la contaminació produïda per nitrats utilitzats en l'agricultura, té per finalitat la reducció de la contaminació causada o provocada pels nitrats d'origen agrari i actuar preventivament contra noves contaminacions d'aquesta classe.

Aquesta directiva fou transposada a l'ordenament jurídic espanyol mitjançant el Reial Decret 261/1996, de 16 de febrer, sobre protecció de les aigües contra la contaminació produïda pels nitrats procedents de fonts agràries.

Una de les obligacions que la Directiva 91/676/CEE del Consell, de 12 de desembre de 1991 estableix per assolir els seus objectius és identificar les zones vulnerables i aplicar-hi programes d'actuació per reduir la contaminació de les aigües causada o provocada pels nitrats d'origen agrari.

En aquest sentit l'article 5 de la Directiva 91/676/CEE preveu el següent:

Artículo 5

1. En un plazo de dos años a partir de la designación inicial a que se refiere el apartado 2 del artículo 3, o de un año a partir de cada designación complementaria con arreglo al apartado 4 del artículo 3, y con objeto de cumplir los objetivos

especificados en el artículo 1, los Estados miembros establecerán programas de acción respecto de las zonas vulnerables designadas.

2. Los programas de acción podrán referirse a todas las zonas vulnerables del territorio de un Estado miembro o, si dicho Estado miembro lo considerare oportuno, podrán establecerse programas diferentes para distintas zonas vulnerables o partes de dichas zonas.

3. Los programas de acción tendrán en cuenta:

a) los datos científicos y técnicos de que se disponga, principalmente con referencia a las respectivas aportaciones de nitrógeno procedentes de fuentes agrarias o de otro tipo;

b) las condiciones medioambientales en las regiones afectadas del Estado miembro de que se trate.

4. Los programas de acción se pondrán en aplicación en el plazo de cuatro años desde su elaboración y consistirán en las siguientes medidas obligatorias:

a) las medidas del Anexo III;

b) las medidas dispuestas por los Estados miembros en el o los códigos de prácticas agrarias correctas establecidos con arreglo al artículo 4, excepto aquellas que hayan sido sustituidas por las medidas del Anexo III.

5. Por otra parte, y en el contexto de los programas de acción, los Estados miembros tomarán todas aquellas medidas adicionales o acciones reforzadas que consideren necesarias si, al inicio o a raíz de la experiencia adquirida al aplicar los programas de acción, se observare que las medidas mencionadas en el apartado 4 no son suficientes para alcanzar los objetivos especificados en el artículo 1. Al seleccionar estas medidas o acciones, los Estados miembros tendrán en cuenta su eficacia y su coste en comparación con otras posibles medidas de prevención.

6. Los Estados miembros elaborarán y pondrán en ejecución programas de control adecuados para evaluar la eficacia de los programas de acción establecidos de conformidad con el presente artículo.

Los Estados miembros que apliquen el artículo 5 en todo su territorio nacional controlarán el contenido de nitrato en las aguas (superficiales y subterráneas) en puntos de medición seleccionados mediante los que se pueda establecer el grado de contaminación de las aguas provocada por nitratos de origen agrario.

7. Los Estados miembros revisarán y, si fuere necesario, modificarán sus programas de acción, incluidas las posibles medidas adicionales que hayan adoptado con arreglo al apartado 5, al menos cada cuatro años. Comunicarán a la Comisión los cambios que introduzcan en los programas de acción.

En el mateix sentit, l'article 6 del Reial Decret 261/1996 preveu que els òrgans competents de les Comunitats Autònomes establiran programes d'actuació per tal de prevenir i reduir la contaminació causada pels nitrats d'origen agrari. També preveu

que es podran establir programes d'actuació diferents per a diferents zones vulnerables o parts d'aquestes, quan aquesta solució sigui més apropiada. Els programes d'actuació hauran de tenir en compte la informació científica que es disposi, en especial, referent a les aportacions de nitrogen d'origen agrari o d'altres fonts, així com les condicions mediambientals existents o previsibles a les zones afectades. Així mateix estableix que els programes d'actuació es revisaran, almenys, cada quatre anys, i es modificaran, si fos necessari, per incloure en ells aquelles mesures addicionals que es considerin oportunes en vista del grau de compliment dels objectius. Per adoptar aquestes mesures addicionals es tindrà en compte la seva eficàcia i el seu cost en comparació amb altres possibles mesures de prevenció.

A Catalunya, la primera designació es va efectuar mitjançant el Decret 283/1998, de 21 d'octubre, de designació de zones vulnerables en relació amb la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries, i va revisar-la mitjançant el Decret 476/2004, de 28 de desembre, pel qual es designen noves zones vulnerables en relació amb la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries, i els Acords GOV/128/2009, de 28 de juliol, i GOV/13/2015, de 3 de febrer, de revisió i designació de noves zones vulnerables en relació amb la contaminació per nitrats procedents de fonts agràries. El primer programa d'actuació es va aprovar per Decret 205/2000, de 13 de juny. En el mateix Decret s'establia que la durada del programa era de 4 anys, si bé la disposició transitòria única del Decret 476/2004, de 28 de desembre, pel qual es designen noves zones vulnerables en relació amb la contaminació de nitrats procedents de fonts agràries, preveia l'aplicació del Decret 205/2000 mentre no s'aprovés un nou programa d'actuació.

El Decret 136/2009, d'1 de setembre, va constituir el segon programa d'actuació per a les zones vulnerables declarades a Catalunya i va comportar la derogació del Decret 205/2000. Igualment, va suposar una refosa i adaptació del règim de gestió de les dejeccions ramaderes establert al Decret 220/2001, d'1 d'agost, de gestió de les dejeccions ramaderes, modificat pel Decret 50/2005, de 29 de març, pel qual es desplegava la Llei 4/2004, d'1 de juliol, reguladora del procés d'adequació de les activitats d'incidència ambiental al que estableix la Llei 3/1998, de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'administració ambiental.

Pel que fa al contingut dels programes, l'article 5.4 de la Directiva estableix que els programes consistiran en les següents mesures obligatòries:

- a) les mesures de l'Annex III;
- b) les mesures disposades pels Estats membres en els codis de pràctiques agràries correctes establerts d'acord amb l'article 4, excepte aquelles que hagin estat substituïdes per les mesures de l'Annex III.

Les mesures de l'annex III fan referència a aspectes com els períodes en què hi ha prohibida l'aplicació a les terres de determinats tipus de fertilitzants; la capacitat dels tancs d'emmagatzemament de fems; o la limitació de l'aplicació de fertilitzants a les terres que sigui compatible amb les pràctiques agràries correctes i que tingui en

compte les característiques de la zona vulnerable considerada. Aquestes mesures evitaran que, per a cada explotació o unitat ramadera, la quantitat de fems aplicada a la terra cada any, excedeixi d'una quantitat per hectàrea especificada, que, amb caràcter general, correspon a la quantitat de fems que continguin 170 kg N.

Especial referència cal fer a l'article 5.5 de la Directiva el qual preveu la possibilitat que els estats membres adoptin mesures addicionals o accions reforçades si, arran de l'experiència adquirida en la aplicació dels programes d'acció, s'observa que les mesures aplicades no son suficients per arribar als objectius de la directiva. En el present cas, el projecte s'acull a aquesta possibilitat i a diferència d'anteriors programes, aquest és un programa que conté accions reforçades, a l'empara de l'article 5.5 de la Directiva. Així ho esmenta el preàmbul, i ho desenvolupa la memòria general i l'ISA del programa, que exposen que en els darrers anys no hi ha hagut canvis significatius en la qualitat de les aigües subterrànies respecte als nivells de nitrats.

Pel que fa a la tramitació del programa, cal tenir en compte la sentència del Tribunal de Justícia (sala quarta), de 17 de juny de 2010, que es va pronunciar sobre la necessitat de sotmetre els programes d'actuació en zones vulnerables a avaluació ambiental estratègica. D'acord amb aquest jurisprudència, el programa d'actuació en zones vulnerables que s'aprova mitjançant el projecte de decret que s'informa ha de sotmetre's al procediment d'Avaluació Ambiental Estratègica prevista a la Directiva europea 2001/42/CE, de 27 de juny, relativa a l'avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient, la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental a nivell estatal i, finalment, la Llei 6/2009, de 28 d'abril, d'avaluació ambiental de plans i programes a nivell català.

Així mateix, s'ha de tenir en compte que les dejeccions ramaderes són un subproducte d'origen animal no destinat a consum humà, per la qual cosa la seva gestió es regeix també per el Reial Decret 1528/2012, de 8 de novembre, pel qual s'estableixen les normes aplicables als subproductes animals i als subproductes derivats no destinats al consum humà; i per la normativa europea en aquesta matèria, continguda en el Reglament (CE) 1069/2009, de 21 d'octubre, del Parlament Europeu i del Consell, pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals i els productes derivats no destinats al consum humà, i en el Reglament (UE) 142/2011 de la Comissió de 25 de febrer de 2011, pel que s'estableixen les disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 1069/2009 del Parlament Europeu i del Consell pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals i els productes derivats no destinats al consum humà i la Directiva 97/78/CE del Consell, quant a determinades mostres i unitats exemptes dels controls veterinaris en la frontera en virtut d'aquesta Directiva

Aquests dos reglaments constitueixen el marc europeu normatiu aplicable als productes animals no destinats al consum humà i els productes dels mateixos. La gestió dels subproductes d'origen animal (SANDACH) des del moment en què es generen fins al seu ús final, valorització o destrucció està regulada per garantir que

durant la mateixa no es generin riscos per a la salut humana, la sanitat animal o el medi ambient, i especialment garantir la seguretat de la cadena alimentària humana i animal.

Finalment cal assenyalar que les dejeccions ramaderes utilitzades en el marc de l'explotació agrícola queden excloses de l'aplicació de la Directiva 75/442/CEE, del Consell, de 15 de juliol, sobre residus, tal i com preveu l'article 2 de l'esmentada directiva.

3. Anàlisi competencial.

L'article 116 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (EAC) preveu que correspon a la Generalitat, respectant el que estableixi l'Estat en exercici de les competències que li atribueix l'article 149.1.13 i 16 de la Constitució, la competència exclusiva en matèria d'agricultura i ramaderia. Aquesta competència inclou en tot cas la regulació i el desenvolupament de l'agricultura, la ramaderia i el sector agroalimentari; la regulació dels processos de producció, de les explotacions, de les estructures agràries i de llur règim jurídic, i el desenvolupament integral i la protecció del món rural.

L'article 144 de l'EAC preveu que corresponen a la Generalitat la competència compartida en matèria de medi ambient i la competència per a l'establiment de normes addicionals de protecció.

L'article 162.3. b) de l'EAC estableix que correspon a la Generalitat la competència compartida en l'ordenació, la planificació, la determinació, la regulació i l'execució de les mesures i les actuacions destinades a preservar, protegir i promoure la salut pública en tots els àmbits, incloent-hi la salut laboral, la sanitat animal amb efectes sobre la salut humana, la sanitat alimentària, la sanitat ambiental i la vigilància epidemiològica.

L'article 113 de l'EAC preveu que correspon a la Generalitat el desplegament, l'aplicació i l'execució de la normativa de la Unió Europea quan afecti l'àmbit de les seves competències, en els termes que estableix el títol V.

Per la seva banda, l'article 189.1 de l'EAC, preveu que la Generalitat aplica i executa el dret de la Unió Europea en l'àmbit de les seves competències, i que l'existència d'una regulació europea no modifica la distribució interna de competències que estableixen la Constitució i aquest Estatut.

A l'empara de la competència per al desplegament, l'aplicació i l'execució de la normativa comunitària en l'àmbit de les competències de la Generalitat, el projecte de decret dona compliment a l'article 5 de la Directiva 91/676/CEE, del Consell, de 12 de desembre, relativa a la protecció de les aigües contra la contaminació produïda per nitrats que procedeixen de fonts agràries en relació a l'establiment i la revisió dels programes d'actuació aplicables a les zones designades com a vulnerables a efectes del que estableix aquesta Directiva.

La competència del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació per tramitar el projecte deriva de les competències que en l'àmbit de l'agricultura i la

ramaderia que atorga el Decret 3/2017, de 2 de maig, de reestructuració del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.

Pel que fa a l'habilitació del Govern per aprovar el projecte de Decret, aquesta es fonamenta en l'article 68.1 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, que atribueix al Govern, amb caràcter general, la potestat reglamentària, tal i com posteriorment concreta l'article 26 e) de la Llei 13/2008, de 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i del Govern. D'altra banda, l'article 40 de la mateixa Llei, preveu que les disposicions reglamentàries dictades pel Govern o pel president o la presidenta de la Generalitat adopten forma de Decret.

4. Documentació que integra l'expedient del projecte de decret i tramitació de la norma

Documentació:

El Projecte de decret ha d'anar acompanyat d'una memòria general i d'una memòria d'avaluació d'impacte de les mesures proposades, amb el contingut previst a l'article 64 de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les Administracions Públiques de Catalunya. Així mateix, en la memòria d'avaluació d'impacte s'han de seguir les Recomanacions fetes al respecte per l'Oficina del Govern.

La unitat promotora és la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia. La memòria justificativa i la memòria d'avaluació d'impacte de les mesures proposades estan signades per la Directora general d'Agricultura i Ramaderia.

L'expedient consta de:

- Un text articulat del projecte de decret, integrat per un preàmbul, 55 articles, sis disposicions addicionals, vuit disposicions transitòries, transitòries, una disposició derogatòria, onze disposicions finals, i 19 annexes.
- Una memòria justificativa.
- Una memòria d'avaluació d'impacte de les mesures proposades.
- Una memòria de les observacions i les al·legacions presentades en els tràmits de consulta interdepartamental, audiència, informació pública i informes.
- L'informe de Sostenibilitat Ambiental (ISA) del Programa d'actuació a les zones vulnerables en relació a la contaminació per nitrats que procedeixen de fonts agràries.

Pel que fa al contingut, la memòria general i la memòria d'avaluació d'impacte contenen els punts exigits pels articles 64.2 i 64.3, respectivament, de la Llei 26/2010, del 3 d'agost. Així mateix la memòria d'avaluació d'impacte s'ajusta a l'esquema de contingut recomanat per l'Oficina del Govern.

La memòria d'avaluació d'impacte s'acompanya del test de pimes, degudament emplenat, d'acord amb el previst a l'Acord del Govern d'11 de febrer de 2014.

Tramitació:

La tramitació del Projecte de decret s'ha d'adequar al previst a la Llei 26/2010, del 3 d'agost, a l'Acord del Govern del 19 de maig de 2009, i altres disposicions d'aplicació a la tramitació de disposicions de caràcter general.

S'ha de tenir en compte que el projecte de decret aprova un programa que es sotmet a avaluació ambiental estratègia, tramitació que s'integra en el mateix procediment. En el present cas, d'acord amb l'òrgan ambiental (veure annex 1 de l'ISA), és dona continuïtat al procediment d'avaluació iniciat amb el Pla estratègic de la fertilització agrària i gestió de les dejeccions, si bé centrant-se únicament en el Programa d'actuació a les zones vulnerables. Per aquest motiu, es reprèn el procediment a partir del document de referència de 12 de juny de 2014. En el present cas, el procediment d'avaluació ambiental es regeix per la Llei 6/2009, del 28 d'abril, d'avaluació ambiental de plans i programes, ja que en aquest expedient no és aplicable la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental.

- *Consulta prèvia*

Consta s'ha sotmès a consulta el text previ a l'elaboració del projecte a través del portal participa.gencat, de conformitat amb el que preveu l'article 133 de la Llei 39/2015. No s'han presentat observacions en aquest tràmit.

També consta a la memòria de les observacions que s'han fet diverses jornades de difusió del projecte de decret.

- *Audiència interdepartamental*

El tràmit d'audiència interdepartamental s'ha de fer a través del fòrum del SIGOV, segons preveu el punt IV.2.1 de les Directius aprovades pel Govern. S'hi ha d'incloure tota la documentació aportada per la unitat proposant, juntament amb el present informe.

- *Presentació de la Proposta al Consell Tècnic, amb caràcter previ als tràmits d'informació pública i audiència als interessats.*

- *Tràmit d'informació pública*

L'article 68 de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, preveu que es poden sotmetre a informació pública les disposicions de caràcter general per un termini no inferior a quinze dies hàbils.

En el present cas, atès que de manera simultània a la tramitació del projecte de decret es tramita el procediment d'avaluació ambiental del programa d'actuació a les zones vulnerables en relació a la contaminació per nitrats que procedeixen de fonts agràries, el programa juntament amb l'ISA s'ha de sotmetre a consulta de les administracions públiques afectades i del públic interessat i a un tràmit d'informació pública durant un termini mínim de 45 dies, d'acord amb l'article 23 de la Llei 6/2009.

Tràmit d'audiència

El tràmit d'audiència és preceptiu d'acord amb l'article 67 de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, en el qual s'estableix que s'ha de donar audiència a les persones interessades i que s'ha de posar a disposició d'aquestes la documentació preceptiva.

A la memòria general s'indiquen les entitats i organismes a les que es considera que caldria donar audiència, i que incorpora les administracions públiques afectades i el públic interessat assenyalades per l'òrgan ambiental.

Informes preceptius

S'ha de demanar l'informe d'impacte de gènere a l'Institut Català de les Dones, d'acord amb el previst a l'article 3.g de la Llei 11/1989, de 10 de juliol, que regula aquesta entitat, modificat per la Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.

També cal demanar informe a la Direcció General de Pressupostos, en virtut del que disposa l'article 62.1 g) del Decret 310/2011, de 12 d'abril, de reestructuració del Departament d'Economia i Coneixement .

També cal sotmetre el projecte a la Comissió de Govern Local, atesa l'afectació del programa als municipis declarats zona vulnerable.

També s'ha de sotmetre el projecte al dictamen del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, atès que té per objecte regular una activitat econòmica.

Un cop finalitzats els tràmits d'informació pública, audiència i d'informes preceptius, la unitat proposant haurà d'elaborar un informe de valoració de les al·legacions i els informes rebuts. Així mateix, haurà d'actualitzar la memòria general i, si escau, la memòria d'avaluació d'impacte.

L'expedient s'haurà de sotmetre a informe jurídic final. D'acord amb el que preveu l'article 63 de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, l'expedient haurà de tenir un índex actualitzat i la documentació que contingui haurà d'estar numerada i ordenada cronològicament.

El Projecte de decret requereix dictamen preceptiu de la Comissió Jurídica Assessoria, de conformitat amb l'art. 8.2.b) de la Llei 5/2005, de 2 d'agost, de la Comissió Jurídica Assessoria.

5. Anàlisi del text.

El projecte de decret s'estructura en 10 capítols, i consta d'un preàmbul, 55 articles, sis disposicions addicionals, vuit disposicions transitòries, transitòries, una disposició derogatòries, onze disposicions finals, i 19 annexes.

El preàmbul comença amb una referència al marc normatiu europeu del projecte, i en concret a la Directiva 91/676/CEE del Consell, de 12 de desembre de 1991, relativa a la protecció de les aigües contra la contaminació produïda per nitrats utilitzats en l'agricultura i a la Directiva 2000/60/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 23

d'octubre de 2000, per la qual s'estableix un marc comunitari d'actuació en l'àmbit de la política d'aigües, coneguda com a Directiva Marc de l'Aigua.

El preàmbul conté una referència a l'article 5.5 de la Directiva 91/676/CEE, el qual preveu la possibilitat que els estats membres adoptin mesures addicionals o accions reforçades si, arran de l'experiència adquirida en la aplicació dels programes d'acció, s'observa que les mesures aplicades no són suficients per arribar als objectius de la directiva. En consonància amb aquesta referència del preàmbul, la memòria general així com l'ISA del programa exposen que en els darrers anys no hi ha hagut canvis significatius en la qualitat de les aigües subterrànies respecte als nivells de nitrats. En aquest sentit, el nou Programa d'actuació parteix d'una consideració més global de tots els aspectes de la gestió de les dejeccions ramaderes i la fertilització agrària.

Aquesta exposició, que es desenvolupa a la memòria general i en l'ISA del programa, es considera correcta d'acord amb el que s'ha exposat en l'apartat d'aquest informe relatiu al marc legal del projecte.

El capítol 1 conté les disposicions generals del decret fent referència a l'objecte, l'àmbit d'aplicació, les definicions, i regulant els conceptes de l'índex de càrrega ramadera (ICR) i el càlcul del nitrogen aportat per les dejeccions ramaderes.

L'article 1 defineix l'objecte del projecte de decret que consisteix en la regulació de la gestió de les dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats i alhora l'aprovació del programa d'actuació aplicable a les zones vulnerables designades a Catalunya.

El projecte de decret, tal i com ja fa el decret 136/2009, no només conté l'aprovació del programa aplicable en zones vulnerables sinó que contempla una regulació global de la gestió de les dejeccions tant en zones vulnerables com fora d'elles. Segons preveu aquest precepte l'objecte és l'establiment de mesures dirigides a reduir i prevenir la contaminació causada o provocada pels nitrats d'origen agrari, amb la qual cosa es pretén donar compliment als objectius de la Directiva Nitrats.

L'article 1.2 estableix quines són les mesures que integren el programa d'actuació aplicable a les zones vulnerables designades a Catalunya. Aquestes mesures estan disperses en diversos preceptes de manera que s'integren en la regulació global de la gestió de les dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats. És a dir, mitjançant una regulació global de la fertilització agrària s'inclouen mesures que integren el programa d'actuació en zones vulnerables i es dona compliment als objectius de la Directiva nitrats.

A diferència d'anteriors programes, aquest és un programa que conté accions reforçades, a l'empara de l'article 5.5 de la Directiva 91/676/CEE. Així ho esmenta el preàmbul, i ho desenvolupa la memòria general i l'ISA del programa, que exposen que en els darrers anys no hi ha hagut canvis significatius en la qualitat de les aigües subterrànies respecte als nivells de nitrats. En aquest sentit, el nou Programa d'actuació parteix d'una consideració més global de tots els aspectes de la gestió de les dejeccions ramaderes i la fertilització agrària.

D'acord amb l'ISA (apartat 11.3.2) les principals contribucions del nou Programa d'actuació en relació al Programa d'actuació vigent es poden organitzar en tres grups: a) Mesures relacionades amb l'eficiència i les bones pràctiques en la fertilització agrària; b) Mesures relacionades amb les quantitats i distribució espacial de les dejeccions; i c) Mesures relacionades amb el seguiment i la traçabilitat de la gestió de les dejeccions ramaderes.

Com a mesures relacionades amb l'eficiència i les bones pràctiques en la fertilització agrària, es contemplen les següents:

Assessorament en fertilització (art.31), l'ús obligatori de disposar d'un conductímetre o un altre sistema que permeti estimar la concentració de nitrogen del purí en les cisternes d'aplicació (art.22); prohibició de l'aplicació de purins amb ventall o vano (art.21.3); manteniment dels períodes previs en que no es poden aplicar fertilitzants nitrogenats en zona vulnerable, mantenint també les exempcions de la normativa anterior, però reduint-ne els períodes (art.17 i annex 5); reducció del temps d'incorporació de les dejeccions ramaderes, prohibint les aplicacions durant els caps de setmana i els dies festius en dies de meteorologia adversa (art. 23); exigència d'una capacitat d'emmagatzematge adient (art. 12); establiment de requeriments en els apilaments temporals (art.30); establiment d'una metodologia basada en el balanç del nitrogen a l'explotació ramadera que permeti calcular la quantitat de nitrogen aportada per les dejeccions en aquells casos que sigui tècnicament viable (art.5); introducció de mesures que regulen la prevenció de risc higiènic-sanitari dels tractaments de les dejeccions en origen i l'ús dels productes que se'n deriven (art. 28); per últim, es mantenen les contribucions sobre les bones pràctiques en la gestió de dejeccions ramaderes en comparació al Programa anterior, però s'hi afegeixen millores i també es fa una referència més detallada a les activitats d'investigació i transferència.

Com a mesures relacionades amb les quantitats i distribució espacial de les dejeccions es contemplen les següents:

Definició del concepte d'Índex de càrrega ramadera (ICR) per determinar la capacitat de gestionar les dejeccions pels municipis situats en les zones vulnerables i identificar-ne el risc de la contaminació per nitrats al que estan sotmesos (art.4,50,) ; establiment d'una moratòria per a noves llicències d'explotacions ramaderes o per ampliació de les existents fins l'1 de gener del 2020 (DA 5a); limitació de l'ampliació de capacitat i la creació de granges noves en zona vulnerable, tret de casos específics (art. 52); reducció en les dosis màximes de nitrogen procedent de dejeccions ramaderes que admet la base agrícola d'un pla de gestió (annex 6); reducció de les concentracions màximes de nitrogen en forma de nitrat que ha de contenir el sòl, amb l'objectiu de reduir la càrrega de nitrats del sòl i dels aqüífers (art.28, annex); manteniment de la concentració màxima de fòsfor (P) permesa i estableix controls i inspeccions per tal de garantir els nivells establerts (art.28,33,52,53); establiment d'una concentració màxima per al potassi, amb l'objectiu de reduir l'excés en aquest element que s'ha detectat darrerament en alguns sòls (annex 8);

Com a mesures relacionades amb el seguiment i la traçabilitat de la gestió de les dejeccions ramaderes es contemplen les següents:

Presentació d'una declaració anual de dejeccions ramaderes i fertilitzants nitrogenats que es registrarà en un sistema informàtic que permetrà comparar i verificar les dades enregistrades (art.37); ampliació de l'obligatorietat de l'ús del GPS en temps real, com a sistema que garanteixi que les dejeccions s'han gestionat de la forma prevista al pla corresponent, tant en el transport com en els equips de dejeccions (art.15), previsió de que biennalment s'avaluï l'eficiència de l'aplicació del Decret mitjançant diversos indicadors com són l'evolució dels nivells de nitrats a les aigües subterrànies, l'evolució dels ICR dels municipis o l'evolució del volum anual de dejeccions tractades.(art.50.4 i annex 17).

L'article 1.3 distingeix dins de la zona vulnerable designada com a tal, una zona vulnerable A (ZV-A) i una zona vulnerable B (ZV-B), als efectes de l'aplicació de les mesures previstes en determinats articles pel que fa a l'increment en la generació i l'aplicació de dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats.

Segons es justifica a la memòria, aquesta distinció té la finalitat d'aplicar mesures reforçades on hi ha més càrrega ramadera. La ZV-A inclou els municipis amb un ICR superior a 0,8, així com aquells que, tenint un ICR entre 0,5 i 0,8, tenen una elevada contaminació per nitrats, de manera que està constituïda pels municipis on s'ha d'aplicar un programa d'acció reforçat per tal d'assolir els objectius fixats. La ZV-B inclou la resta de municipis de zona vulnerable: en aquests municipis no són d'aplicació certes mesures que sí ho són en ZV-A. S'adjunta com a annex en aquesta Memòria la llista de municipis en zona vulnerable amb el seu ICR i les dades de base corresponents a cadascun, així com les dades dels municipis ubicats en zona no vulnerable i que, en ser adjacents a la zona vulnerable, intervenen en els càlculs.

Del capítol 1 es destaca la introducció del concepte de Index de càrrega ramadera (ICR), que s'empra com a element per determinar la capacitat de gestionar les dejeccions pels municipis situats en les zones vulnerables i identificar-ne el risc de la contaminació per nitrats al que estan sotmesos. En aquest sentit, aquest índex s'ha pres en consideració alhora de delimitar les zones vulnerables A i B, i també és l'element que es té en compte alhora d'aplicar la limitació prevista a la disposició addicional cinquena.

El capítol 2 es dedica a les persones gestores de dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats. L'article 6 enumera qui té aquesta consideració, distingint 4 tipus: titulars d'explotacions ramaderes que generen dejeccions ramaderes, titulars d'explotacions agrícoles que apliquen dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats, titulars de centres de gestió de dejeccions ramaderes per a la seva aplicació agrícola, i persones gestores de residus que tracten dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats.

Aquest són els subjectes que intervenen en la gestió de les dejeccions ramaderes, des de la seva generació fins a la seva aplicació o tractament.

L'article 7 preveu amb caràcter general les obligacions que corresponen als subjectes esmentats en el marc de la gestió de les dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats. Aquestes obligacions genèriques són coherents amb les obligacions que per als diferents subjectes que intervenen en la gestió dels subproductes animals no destinats a consum humà preveu la secció 2, del capítol 1 del Reglament (CE) 1069/2009, de 21 d'octubre, del Parlament Europeu i del Consell, pel qual s'estableixen les normes sanitàries aplicables als subproductes animals i els productes derivats no destinats al consum humà.

L'article 8 defineix i regula els requisits que han de complir els centres de gestió de dejeccions ramaderes, figura que ja apareix regulada al Decret 136/2009 (art.26).

El projecte de decret només regula la figura i el règim d'intervenció dels centres de gestió de dejeccions ramaderes, atès que el règim d'intervenció dels altres subjectes, les explotacions ramaderes, les explotacions agrícoles i les persones gestores de residus, ja està regulat en la corresponent normativa sectorial, conformada respectivament pel Decret 40/2014, de 25 de març, d'ordenació de les explotacions ramaderes, que preveu el Registre d'Explotacions Ramaderes; el Reial Decret 9/2015, de 16 de gener, pel qual es regulen les condicions d'aplicació de la normativa comunitària en matèria d'higiene a la producció primària agrícola, que preveu el Registre General de la Producció Agrícola, i pel Decret Legislatiu 1/2009, de 21 de juliol, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei reguladora dels residus, que regula el Registre General de Gestors de Residus.

El capítol 3 es dedica a la gestió de les dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats en el marc agrari, i s'estructura en 2 seccions, la secció 1 dedicada a la gestió de les dejeccions ramaderes en l'àmbit de les explotacions ramaderes; la secció 2 dedicada a la gestió de les dejeccions ramaderes en l'àmbit agrícola.

Dins la secció 1 dedicada a la gestió de les dejeccions ramaderes en l'àmbit de les explotacions ramaderes es regulen les mesures que s'apliquen en l'àmbit de les explotacions ramaderes, des de l'alimentació animal fins al transport amb destí a l'aplicació agrícola, passant per l'emmagatzematge i el tractament a l'explotació ramadera.

L'article 9 preveu la reducció en l'excreció del nitrogen del bestiar mitjançant la millora de l'alimentació o els sistemes de maneig, amb els paràmetres que es concreten a l'Annex 1. Aquesta mesura ja es contenia en l'anterior programa, i el decret 136/2009 contenia una habilitació per desenvolupar aquest aspecte i adaptar-lo a les millores tècniques futures, cosa que es va fer mitjançant diverses ordres, la darrera l'Ordre AAM/312/2014, de 15 d'octubre, per la qual s'estableixen els criteris per a l'aplicació dels nivells de reducció en l'excreció del nitrogen del bestiar porcí mitjançant la millora de l'alimentació. Tal i com es fa referència a l'ISA del programa, des dels anys 90 fins a l'actualitat s'ha innovat en alimentació i es genera un 40% menys de nitrogen. A l'actualitat, tècnicament aquest aspecte no sembla que pugui millorar més en eficiència i reducció. Per la qual cosa segueix vigent l'Ordre AAM/312/2014, de 15 d'octubre.

L'article 10 dedicat a les instal·lacions d'emmagatzematge individual de les dejeccions ramaderes, regula les condicions que ha de complir una explotació ramadera respecte l'emmagatzematge dels diferents tipus de dejeccions ramaderes.

L'article 11 dedicat a les instal·lacions d'emmagatzematge en destinació, regula les condicions que han de complir l'emmagatzematge de les dejeccions ramaderes per part dels centres de gestió.

L'article 12 sota el títol autonomia d'emmagatzematge regula les característiques de les instal·lacions d'emmagatzematge que han de tenir totes les explotacions ramaderes.

Els preceptes sobre emmagatzematge, que es completen amb l'annex 2, s'emmarquen en les mesures enumerades a l'annex III de la directiva nitrats, i en general es tracta de requisits que ja es contenen en els articles 15, 16, 17 i 18 de l'antic decret 136/2009.

Sobre l'emmagatzematge en destinació, la memòria i l'ISA exposen que té la finalitat de facilitar la logística de transport i distribució de dejeccions ramaderes a les zones agrícoles receptores. Aquesta mesura beneficiarà per una banda a aquells ramaders que circumstancialment tenen les seves instal·lacions d'emmagatzematge al límit de la seva capacitat en aquells períodes en què no està permesa l'aplicació de dejeccions als conreus de la zona. Per una altra banda, facilitarà la logística ja que permetrà optimitzar l'aplicació en els períodes idonis per raó de proximitat a les parcel·les agrícoles receptores. Aquestes instal·lacions han d'estar a més de 5 km de l'explotació d'origen de les dejeccions i han d'estar sota cobert.

L'article 13 sobre les instal·lacions de tractament de dejeccions ramaderes en origen, regula els condicionants que hauran de complir les explotacions ramaderes per a poder gestionar els seus propis residus. Els tractaments en origen s'esmenten a l'article 28 del decret 136/2009, si bé el nou projecte de decret els regula amb més detall. Aquest tractament es limita a les dejeccions generades en la pròpia explotació ramadera i s'efectua dins la pròpia explotació, per la qual cosa, s'enquadra en el marc agrari, de manera que es manté la exclusió de l'àmbit d'aplicació de la directiva sobre residus. Fora d'aquest supòsit, qualsevol altre tractament diferent al que contempla aquest precepte s'haurà de regir per la normativa en matèria de residus.

L'article 14 sobre els requisits d'ubicació de les instal·lacions d'emmagatzematge i de tractament de les dejeccions ramaderes a l'explotació ramadera, fa referència a la ubicació de les instal·lacions i les distàncies mínimes necessàries, i es complementa amb l'annex 3.1. El règim de distàncies ja es conté en a l'article 17 del decret 136/2009.

L'article 15 sobre el transport de dejeccions ramaderes, regula les condicions que ha de complir el transport de dejeccions ramaderes per a evitar riscos de transmissió de malalties o de contaminació del medi. Es descriu els supòsits on és necessari anar equipats d'un dispositiu electrònic de posicionament global. El transport es contemplava a l'article 27 del decret 136/2009, si bé el nou projecte el regula amb més

especificitats, i destaca una major control i traçabilitat de les dejeccions durant el transport. El precepte es complementa amb l'annex 14, que concreta les dades necessàries del punt d'origen i destinació i l'estimació de nitrogeni fòsfor contingut en les dejeccions ramaderes. La memòria i l'ISA justifiquen aquesta mesura assenyalant que l'aplicació de les noves mesures ha d'anar acompanyada d'un reforç de les accions de seguiment i control. És per això que s'amplia l'obligatorietat de l'ús del GPS en temps real, com a sistema que garanteixi que les dejeccions s'han gestionat de la forma prevista al pla corresponent, tant en el transport com en els equips de dejeccions.

D'altra banda, la secció 2 dedicada a la gestió de les dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats en l'àmbit agrícola conté el gruix principal de les mesures que integren el programa, desenvolupant el contingut del programa previst a l'annex III de la directiva nitrats.

L'article 16 regula les mesures de caràcter general conté una enumeració de les condicions que ha de complir l'aplicació agrícola de les dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats. Aquestes mesures es conté en els articles 3 i 29 del decret 136/2009.

L'article 17 relatiu als períodes en què no es poden aplicar fertilitzants nitrogenats, es complementa amb l'annex 5 que enumera els mesos que no es poden aplicar fertilitzants nitrogenats amb detall de les excepcions que es poden trobar. Aquesta mesura es conté a l'article 4 del decret 136/2009.

L'article 18 relatiu a les quantitats màximes de nitrogen aplicables als cultius en zones no designades com a vulnerables, es complementa amb l'annex 11 on s'especifiquen aquestes quantitats.

L'article 19 relatiu a les quantitats màximes de nitrogen aplicables als cultius en zones vulnerables, juntament amb l'annex 6, fa referència a la dosi màxima establerta a aquestes zones d'especial protecció. Les dosis i els condicionants són més restrictius que a les zones no designades com a vulnerables. Aquesta mesura es conté a l'article 5 del decret 136/2009.

L'article 20 relatiu al fraccionament de l'adobatge nitrogenat, juntament amb l'annex 6 conté les quantitats màximes admissibles d'adobatge nitrogenat. Aquesta mesura es conté a l'article 6 del decret 136/2009.

L'article 21 relatiu al mètode d'aplicació dels fertilitzants nitrogenats preveu els mètodes d'aplicació depenent del tipus de fertilitzant i tipus de conreu. Aquesta mesura es conté a l'article 8 del decret 136/2009. Com a novetat es prohibeix la aplicació de purins en vano o ventall, i es justifica aquesta mesura en la memòria i en l'ISA, juntament amb la mesura del conductímetre, en la necessitat d'adoptar sistemes més precisos i més eficients.

L'article 22 relatiu als equips d'aplicació de dejeccions conté els requisits que han de complir els equips d'aplicació de dejeccions pel que fa al tractament del producte i a la

recollida de dades en temps real que permetin tenir un registre de la traçabilitat del producte aplicat. Aquesta mesura comporta una novetat respecte el decret 136/2009 i es justifica en la memòria, i en particular l'ISA esmenta que l'ús del conductímetre és un mètode fàcil, ràpid i econòmic per a conèixer el contingut de nitrogen i potassi del purí porcí o boví. Conèixer la seva riquesa abans de les aplicacions pot ajudar a millorar els rendiments del cultiu i a disminuir riscos de contaminació. I afegeix que el cost econòmic d'adoptar aquestes mesures es pot veure compensat en part per un millor aprofitament del nitrogen aplicat degut a la disminució de pèrdues per volatilització de l'amoníac, que són elevades en el cas de l'aplicació amb vano. Igualment, la millor uniformitat de l'aplicació i el menor risc d'escolament dels purins repercutirà en una millor fertilització i per tant, potencialment, en un millor desenvolupament del conreu fertilitzat. A més l'ús de les mànegues, des del punt de vista social, disminueix notablement les males olors que s'originen durant i després d'una aplicació, amb la qual cosa la incorporació d'aquest sistema reduirà les molèsties que puguin generar a la població millorant-ne la convivència. Un benefici bàsic de tots en aquesta mesura és l'augment de l'eficiència en l'ús del N, el que redueix el rentat cap a les aigües dels substrats.

L'article 23 relatiu a la incorporació dels fertilitzants nitrogenats dins del sòl preveu les condicions que porten a l'obligatorietat d'incorporar els fertilitzants a dintre del sòl així com les excepcions que es contemplen. Aquesta mesura es conté a l'article 13 del decret 136/2009.

L'article 24 relatiu a l'aplicació de fertilitzants nitrogenats en terrenys de fort pendent, regula les mesures a aplicar per a minimitzar l'escolament superficial i afavorir la infiltració de l'aigua al sòl en terrenys de fort pendent així com la prohibició d'aplicar-los a partir d'un pendent determinat. Aquesta mesura es conté a l'article 9 del decret 136/2009.

L'article 25 relatiu a l'aplicació de fertilitzants nitrogenats en terrenys entollats, inundables, gelats o nevats conté la prohibició d'aplicar fertilitzants nitrogenats a aquest tipus de terreny llevat d'unes poques excepcions. Aquesta mesura es conté a l'article 10 del decret 136/2009.

L'article 26 relatiu a les distàncies a respectar en aplicació de fertilitzants nitrogenats es desenvolupa amb l'annex 7 que conté el llistat amb les distàncies mínimes a respectar. Aquesta mesura es conté a l'article 12 del decret 136/2009.

L'article 27 relatiu a pastures sense aprofitament mixt conté els condicionants per a establir la càrrega ramadera. Aquesta mesura es conté a l'article 25 del decret 136/2009.

L'article 28 relatiu a les concentracions màximes de nutrients al sòl, conté juntament amb l'annex 8, les diferents concentracions màximes admissibles respecte a l'època de l'any que es trobin. Aquesta mesura es conté a l'article 11 del decret 136/2009.

L'article 29 relatiu als lixiviats de fertirrigació preveu la possibilitat d'utilitzar els lixiviats procedents de la recirculació en conreus fora-sòl. Aquesta és una mesura no prevista

en el decret 136/2009 i segons s'exposa a l'ISA permet reutilitzar una font de nitrogen que altrament presenta risc d'abocar a xarxa o a cursos d'aigua. No és una mesura obligatòria, però incentiva aquesta bona pràctica. Es permet el seu ús sempre que no tinguin càrrega contaminant. En projecte de decret contempla els lixiviats de fertirrigació com a una de les possibles fonts de nitrogen, de forma que n'augmenta el control.

L'article 30 relatiu a l'apilament temporal de fertilitzants orgànics a l'explotació agrícola regula els casos en els quals es permet l'apilament temporal. Aquesta mesura es conté a l'article 19 del decret 136/2009.

L'article 31 relatiu a l'assessorament en fertilització, preveu que les explotacions agràries que superin les superfícies definides a aquest article tindran l'obligatorietat de disposar d'assessorament en fertilització realitzat per un tècnic que hagi obtingut el reconeixement com a persona assessora en fertilització. Es tracta d'una mesura no prevista en el decret 136/2009. Sobre aquesta novetat, l'ISA preveu que es tracta d'una millora substancial que permet que els criteris tècnics es considerin també en el moment de l'aplicació de dejeccions (fet que era deficitari al Decret 136/2009). Fins ara s'havia incidit sobretot en controlar la fase de generació de les dejeccions a les explotacions ramaderes. Amb l'alternativa proposada s'inclou també l'aplicador i/o agricultor (qui realment té una importància fonamental).

Les mesures contemplades en aquesta secció tenen un eminent caràcter tècnic, el seu contingut s'ajusta al contingut del programa previst a l'annex III de la directiva nitrats. La majoria ja es contemplen en l'actual decret 136/2009, i estan correctament justificades tant en la memòria general del projecte de decret com en l'ISA.

D'altra banda, el capítol 4 es dedica al règim d'intervenció en la gestió de les dejeccions ramaderes, i compren la regulació del pla de gestió de les dejeccions ramaderes, del llibre de gestió de fertilitzants, de la declaració anual de gestió de dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats, i del règim d'intervenció dels centres de gestió de dejeccions.

Els articles 32 a 35 regulen el pla de gestió de dejeccions ramaderes de les explotacions ramaderes.

L'article 32 preveu la obligació de les explotacions ramaderes de disposar de pla de gestió de les dejeccions ramaderes, amb les excepcions que es detallen. Aquesta obligació ja es conté a l'article 21 del decret 136/2009. Segons exposa la memòria general, es manté l'exempció de disposar i aplicar un pla de gestió de dejeccions per a les explotacions ramaderes que no comercialitzen la seva producció i les totalment extensives, tot i que per a aquestes darreres ja no limita la càrrega de pastura a un màxim de 80 kg N/ha i any, tal com fa l'actual Decret 136/2009. El nou decret, a més, introdueix l'exempció de disposar de pla de gestió a les explotacions de menys de 500 kg de nitrogen, calculats amb els coeficients estàndard de generació de nitrogen que estableix el mateix decret. Aquesta exempció, que pretén alliberar a les explotacions més petites del cost i la feina administrativa que suposa l'elaboració d'un pla de gestió,

no contravé els objectius de la present norma, atès que es tracta d'explotacions realment de molt baixa incidència ambiental. A tall d'exemple, si es tractés d'explotacions de porcí d'engreix, estariem parlant de 69 places de capacitat, o en cas de pollastres d'engreix, de 2.273 places. L'activitat ramadera d'aquestes explotacions, que arriben a representar en nombre gairebé el 30 % de les explotacions ramaderes, suposa menys del 3 % del nitrogen generat a Catalunya. Per tant, es tracta bàsicament de complements a l'activitat agrícola principal dels titulars, lligada en alguns casos a activitats de turisme rural o de lleure. Igualment, es regula de forma expressa que també estan exemptes de disposar i d'aplicar un pla de gestió les incubadores, nuclis zoològics i punts de parada, degut a què tenen molt poca incidència en la generació de dejeccions. També se n'exceptuen els escorxadors, atès que les dejeccions que s'hi generen s'han de gestionar d'acord amb la normativa de residus.

L'article 33 especifica el contingut mínim que ha de tenir un pla de gestió, amb la qual cosa es recull dins l'articulat principal de la norma un aspecte que al decret actual es troba en un annex. Segons la memòria, la importància d'aquest contingut justifica que es tracti de forma expressa en un article que, a més, recull de manera més detallada aspectes que fan referència a les anàlisis de sòls, al dret d'aplicar dejeccions en les superfícies aportades, o a les condicions de vigilància i manteniment de les instal·lacions d'emmagatzematge de les dejeccions.

Els articles 34 i 35 fan referència a aspectes procedimentals del pla, regulant, , la tramitació i la modificació. Cal assenyalar que el procediment per a la tramitació del pla de gestió de les dejeccions s'integra en el procediment d'intervenció ambiental d'activitats, previst a la Llei 20/2009, del 4 de desembre, de prevenció i control ambiental de les activitats, de manera que el pla forma part de la documentació que ha de presentar l'explotació en la autorització o comunicació prèvia, segons escaigui.

Els preceptes estableixen forma expressa que la tramitació i la modificació dels plans de gestió s'han de realitzar mitjançant l'aplicació informàtica GDN o la que en un futur la substitueixi, accessible des del web del departament competent en matèria d'agricultura i ramaderia. Es recull, doncs, allò que es va regular mitjançant l'Ordre AAM/389/2014, de 19 de desembre, quan el Decret 136/2009 ja portava gairebé sis anys d'aplicació. Segons s'indica a la memòria, l'experiència ha confirmat la necessitat d'una aplicació informàtica específica que faciliti la tasca als tècnics que elaboren plans i que permeti a l'Administració poder realitzar el seguiment i control necessaris en qualsevol cas.

L'article 36 regula el Llibre de gestió de fertilitzants, preveient els casos en els quals existeix l'obligatorietat d'aportar un llibre de gestió de fertilitzants i contingut mínim a detallar. La norma ja no fa diferència entre el concepte de "llibre de gestió de dejeccions ramaderes" i "llibre de gestió de fertilitzants nitrogenats", tal com fa el Decret 136/2009. L'article 36 del projecte regula el "llibre de gestió de fertilitzants" i el fa extensiu, per una banda, a totes les explotacions ramaderes que han de disposar i

aplicar un pla de gestió de dejeccions ramaderes, i per l'altra, a les explotacions agrícoles que superen certs llindars de dimensió.

Tant el pla de gestió de les dejeccions i com el llibre de fertilitzants constitueixen obligacions ja previstes en el decret 136/2009, per la qual cosa no s'introdueixin noves càrregues als administrats.

En canvi, el que resulta una novetat del projecte i una nova càrrega administrativa, és la declaració anual de gestió de dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats, regulada a l'article 37, que assenyalava que les explotacions agrícoles, ramaderes i centres de gestió tenen l'obligatorietat de presentar una declaració relativa a l'origen i destí de les dejeccions i altres fertilitzants nitrogenats amb caràcter anual.

Aquesta nova càrrega administrativa es justifica en la necessitat d'exercir un major control en la gestió de les dejeccions ramaderes, i altres fertilitzants nitrogenats. Aquesta declaració anual s'ha de presentar per mitjans electrònics i permetrà la verificació i el creuament entre declaracions i amb el Sistema Integrat de Dades d'Explotacions Agràries de Catalunya. La implantació de la declaració anual ajudarà a apropar la gestió real a la que consta en els plans de gestió.

Segons s'exposa a l'ISA, el contingut de la declaració constitueix un element per determinar de forma periòdica si el declarant supera o no la seva capacitat de gestió de nitrogen. En el cas d'explotacions ramaderes, aquesta declaració es pot confeccionar a partir del llibre de gestió, i servirà per verificar el compliment del que està previst al pla. En el cas d'explotacions sense ramaderia, la declaració possiblement ajudarà a una millor planificació de l'adobatge i a un millor seguiment de l'aplicació de dejeccions provinents d'explotacions ramaderes. Aquest increment de treball repercutirà en una millor planificació i gestió de l'explotació, fet que compensarà la feina originada. La declaració afectarà la totalitat de les explotacions agràries de Catalunya i s'integrarà en una plataforma o sistema informàtic.

La introducció de la declaració anual es justifica de forma correcta a la memòria i a l'ISA, i constitueix un complement a les actuals obligacions documentals ja que la declaració anual comporta un seguiment en l'aplicació del pla de gestió de dejeccions i el llibre de gestió de fertilitzants.

D'acord amb l'ISA, la declaració anual s'inclou com una mesura per prevenir la contaminació de les aigües subterrànies per abocaments incontrolats. Així es preveu que amb la declaració anual de gestió de dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats (art. 37), ramaders, centres de gestió i agricultors han de presentar al darrer trimestre de l'any una declaració anual (resum anual) de la gestió real que han fet amb els fertilitzants nitrogenats. El DARP disposarà de 3 fonts de dades, que es podran creuar per comprovar possibles discrepàncies: (1) els plans de dejeccions ramaderes a la GDN (on hi ha les quantitats teòriques de dejeccions que es gestionaran i també la base agrícola a la qual s'aplicaran). Tota la base agrícola que figura al pla de dejeccions no sol rebre dejeccions (ja que hi ha una tolerància entre allò previst al pla i la destinació real); (2) la informació recopilada amb el GPS,

mitjançant la qual serà més senzill realitzar el llibre de gestió de fertilitzants i (3) la declaració anual.

La nova obligació que imposa el decret es considera necessària per raons imperioses d'interès públic general vinculades a la protecció del medi ambient i de l'entorn urbà, i la sanitat animal, i mantingudes dintre de l'àmbit de les raons imperioses d'interès general als quals al·ludeix la Directiva 2006/123/CE, del Parlament Europeu i del Consell, relativa als serveis en el mercat interior.

L'article 38 regula el règim d'intervenció dels centres de gestió de dejeccions ramaderes, que es subjecten al règim de comunicació prèvia, tal i com ja fa l'article 26 del decret 136/2009.

L'article 39 regula el contingut del pla de gestió de les dejeccions ramaderes dels centres de gestió de dejeccions ramaderes, adaptant el contingut que preveu l'article 33 respecte els plans de gestió de dejeccions ramaderes de les explotacions ramaderes.

L'article 40 regula el llibre de gestió de fertilitzants dels centres de gestió de dejeccions ramaderes, preveient el contingut mínim del llibre de gestió que han de tenir actualitzat constantment els centres de gestió amb les tasques realitzades (entrades i sortides de dejeccions).

El capítol 5 es dedica al règim jurídic de les persones tècniques habilitades per redactar i signar plans de gestió de dejeccions ramaderes, i integra els articles 41 a 43. Aquest capítol recull el règim jurídic actualment contingut en l'Ordre AAM/389/2014, de 19 de desembre, per la qual es regula el procediment d'habilitació del personal tècnic per elaborar i signar els plans de dejeccions ramaderes i s'estableix la utilització de l'aplicació informàtica dels plans de dejeccions ramaderes i nitrogen (GDN), de conformitat amb les previsions de la Llei 20/2009.

El capítol 6 es dedica a la gestió de les dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats fora del marc agrari.

L'article 44 preveu que la gestió de les dejeccions ramaderes fora del marc agrari ha de ser duta a terme per una persona gestora de residus i s'ha de realitzar d'acord amb les prescripcions de la legislació específica en matèria de residus i la resta de la normativa vigent aplicable.

Amb caràcter general es conté doncs una remissió a la normativa de residus, atès que l'exclusió de les dejeccions del seu àmbit d'aplicació es limita només a la utilització de les dejeccions en el marc agrari, d'acord amb l'article 2 de la Directiva 75/442/CEE, del Consell, de 15 de juliol, sobre residus.

L'article 45 preveu la obligació de les persones gestores de residus que tracten dejeccions ramaderes amb destí a aplicació agrícola, les quals en determinats supòsits, han de disposar d'un pla de gestió agrària. Aquesta obligació ja es conté a l'article 31 del decret 136/2009.

L'article 46 preveu una limitació de la aplicació de fangs de depuradora en el conjunt de la ZV-A, preveient que no s'ha d'incrementar la quantitat de fangs de depuradora aplicada anualment al sòl respecte a la quantitat aplicada l'any 2008.

Cal tenir en compte que l'article 34 del Decret 136/2009 contenia una prohibició d'aplicar fangs de depuradora tractats en zones vulnerables. Aquest precepte fou declarat nul per la sentència de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya dictada en data 26 de març de 2015 en el recurs contenciós administratiu núm. 434/2009

L'article 46 no conté una prohibició general però sí una limitació que impedirà incrementar la quantitat aplicada l'any 2008. Es pren com a referència aquesta data atès que a partir de 2009 i fins que va estar vigent la prohibició no es van poder aplicar fangs de depuradora en zona vulnerable, i per aquest motiu es considera que la data de 2008 és la que es correspon a la quantitat aplicada abans de la prohibició. Cal tenir en compte que d'acord amb l'article 53 no es permeten noves aplicacions de dejeccions ramaderes en zona vulnerable, de manera que cada explotació tindrà com a referència el nitrogen que estigui aplicant segons el seu pla de gestió en la data de entrada en vigor del decret. Es pretén, d'acord amb els arguments de la sentència, no discriminar als fangs de depuradors respecte les dejeccions ramaderes. No obstant, si pels fangs de depuradors es prengué la mateixa data de referència que per les dejeccions (entrada en vigor del nou decret), se'ls estaria perjudicant atès que des de 2009 i fins a la anul·lació de l'antic article 34 del decret 136/2009, va estar prohibida la aplicació en zona vulnerable.

La memòria general justifica la nova limitació assenyalant que en aplicació del programa reforçat que afecta les zones vulnerables amb més pressió ramadera, l'article 46 estableix que no s'ha d'incrementar la quantitat de fangs de depuradora aplicada anualment al sòl en el conjunt de la ZV-A respecte a la quantitat aplicada l'any 2008. Es justifica aquesta restricció per la necessitat de reduir les fonts de nitrogen aplicat al sòl en aquesta zona. La pressió de nitrogen a les zones vulnerables no ve tan sols del que s'aplica com a dejeccions ramaderes o com a fertilitzants minerals, sinó també del que contenen els materials orgànics que entren dins l'àmbit de la normativa de residus, entre els quals destaquen els fangs de depuradora, dels quals hi ha gran disponibilitat a Catalunya. A l'hora d'incrementar l'aplicació de dejeccions dins de les zones vulnerables, les granges estan sotmeses a unes restriccions especials, mentre que la normativa actual no estableix cap limitació als increments d'aplicació de fangs de depuradora en zona vulnerable.

El capítol 7 contempla supòsits especials de gestió de dejeccions ramaderes, com són la gestió tradicional dels fems en les explotacions semiintensives que estan ubicades en zones de muntanya; les activitats d'investigació, recerca i/o transferència tecnològica; i l'aplicació de dejeccions procedents de fora de Catalunya.

L'article 47 relatiu a la gestió tradicional dels fems en les explotacions semiintensives que estan ubicades en zones de muntanya conté una regulació equivalent a la

Disposició addicional segona del decret 136/2009. L'únic canvi és que el municipi de Sant Esteve de la Sarga (Pallars Jussà), quedà exclòs en el nou Decret.

L'article 48 relatiu a les activitats d'investigació, recerca i/o transferència tecnològica equival a l'apartat 2 de la disposició addicional 3a del decret 136/2009, si bé en el nou projecte es detalla la tramitació de les autoritzacions d'exempcions.

L'article 49 subjecte a autorització l'aplicació de dejeccions procedents de fora de Catalunya. Aquest règim troba la seva justificació en el fet que al no procedir de explotacions ramaderes situades a Catalunya, no es subjecten al sistema de controls que preveu el decret amb caràcter general, amb la qual cosa és necessària una autorització específica.

El capítol 8 es dedica a la inspecció i control i mètodes d'anàlisis i laboratoris.

L'article 50 conté una referència als articles 72.bis i 73.2 de la Llei 20/2009, de 4 de desembre, de prevenció i control ambiental de les activitats, i preveu l'execució del pla de control de la gestió de les dejeccions ramaderes i altres fertilitzants nitrogenats, que executa el departament competent en matèria d'agricultura i ramaderia. El contingut d'aquest precepte és similar a l'actual article 37 del decret 136/2009.

L'article 51 preveu la metodologia admissible en les anàlisis de sòls, de dejeccions ramaderes i de fraccions resultats del tractament d'aquestes.

El capítol 9, que inclou els articles 52 i 53, regula la implantació de noves explotacions ramaderes, ampliació d'explotacions ramaderes existents i aplicació agrícola de dejeccions ramaderes en zona vulnerable.

L'article 52 conté limitacions a la implantació de noves explotacions ramaderes, i a la ampliació d'explotacions ramaderes existents en zona vulnerable.

La finalitat de la mesura està justificada a la memòria i a l'ISA, i és la de no sobrecarregar les zones més afectades pels nitrats al sòl. D'acord amb la memòria constitueix una de les mesures reforçades per a les zones vulnerables. L'article 20 del decret 136/2009 també preveu limitacions en les noves explotacions i ampliacions en zona vulnerable, però el nou projecte ho planteja de manera diferent: d'entrada el precepte prohibeix la implantació de noves explotacions ramaderes i les ampliacions de capacitat de les explotacions existents, llevat d'uns casos excepcionals, que són més reduïts dels que permet l'actual article 20 del decret 136/2009. En ZV-A el projecte de Decret permet menys possibilitats d'ampliar bestiar que el decret 136/2009, de manera que desapareixen les opcions d'ampliar per ser explotació agrària prioritària, ampliar per dietes reductores de l'excreció nitrogenada o ampliar pel fet d'estar en un pla de gestió conjunt on altres granges disminueixin.

Es tracta d'una mesura reforçada que té la seva empara en l'article 5.5 de la Directiva Nitrats.

L'article 53 conté limitacions a la aplicació agrícola de dejeccions ramaderes en zona vulnerable. A l'igual com a la mesura anterior, la seva finalitat està justificada a la

memòria i a l'ISA, i és la de no sobrecarregar les zones més afectades pels nitrats al sòl. D'acord amb la memòria constitueix una de les mesures reforçades per a les zones vulnerables.

D'acord amb el nou règim, a les zones vulnerables només podran aplicar-se dejeccions de les explotacions que ho feien abans de l'entrada en vigor del decret, amb unes poques excepcions. Per tant, no es produirà increment rellevant de nitrogen a aquestes zones. Per aplicar la mesura s'utilitza el concepte de nitrogen de referència que segons les definicions és la quantitat de nitrogen en les dejeccions ramaderes, generades pel bestiar en règim intensiu o semiintensiu, que es pot aplicar com a fertilitzant en terres ubicades en ZV, segons el pla de gestió de dejeccions ramaderes vigent per a cada explotació ramadera a l'entrada en vigor d'aquest decret.

Es tracta d'una mesura reforçada que té la seva empara en l'article 5.5 de la Directiva Nitrats.

El capítol 10 regula el règim sancionador i òrgans competents, havent de tenir en compte el nou règim sancionador introduït en la darrera modificació de la Llei 18/2001, de 31 de desembre, d'orientació agrària, operada per la Llei 5/2017, del 28 de març, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic i de creació i regulació dels impostos sobre grans establiments comercials, sobre estades en establiments turístics, sobre elements radiotòxics, sobre begudes ensucrades envasades i sobre emissions de diòxid de carboni.

Pel que fa a les disposicions addicionals, convé fer especial referència a la disposició addicional cinquena que conté una limitació de les noves implantacions i dels increments de bestiar de les explotacions ramaderes situades en zona vulnerable d'ICR superior a 1,2.

L'establiment d'aquesta limitació constitueix una mesura reforçada que té la seva empara en l'article 5.5 de la Directiva Nitrats, i que es justifica en la memòria i en l'ISA, assenyalant que aquesta limitació constitueix una moratòria als efectes de qualsevol increment de generació de nitrogen i afecta les zones vulnerables on la densitat ramadera és més alta i on la capacitat de les terres per gestionar les dejeccions generades es troba més limitada. La mesura es justifica pel fet que, quan acabi aquest període de poc més de 2 anys, determinats mecanismes que introdueix el decret ja seran plenament operatius (traçabilitat per GPS, declaració anual, sistemes d'aplicació, etc.), els quals permetran un major control de la gestió de les dejeccions en aquestes zones.

Igualment, cal considerar aquesta moratòria en l'increment de bestiar com un període del qual disposen els ramaders per poder instal·lar els sistemes de tractament i gestió de les dejeccions que han de permetre no augmentar la quantitat de nitrogen ramader aplicada a les zones vulnerables amb més càrrega ramadera. Les concentracions de nitrats en les aigües subterrànies a Catalunya han variat molt poc i es troben estabilitzades des de fa deu anys, posant de manifest la relativa efectivitat de les mesures preses fins avui. També es constata que la pressió de nitrogen ramader en

zones vulnerables es manté malgrat les mesures que s'han establert mitjançant la normativa dels darrers anys. És primordial doncs, canviar aquesta tendència i la implantació de sistemes de tractament, la transformació de les dejeccions en fertilitzants comercials o la gestió fora del marc agrari són pilars bàsics per poder-ho assolir. En definitiva, es busca garantir que, un cop acabada la moratòria, les implantacions de noves explotacions ramaderes o les ampliacions d'explotacions existents es trobin dins els supòsits regulats a l'article 54.

L'establiment d'aquesta moratòria no suposa en realitat una mesura molt diferent a la que ja s'ha anat regulant al llarg dels darrers anys en aplicació de la Directiva Nitrats, però de manera mes reforçada. Des de l'any 2003, la normativa ha restringit les implantacions de noves explotacions i l'ampliació de les existents en zona vulnerable, de forma que només es podien dur a terme en determinats casos. La casuística més freqüent ha estat l'aplicació del nitrogen generat en terres situades fora de zona vulnerable, les explotacions agràries prioritàries i les reduccions d'excreció nitrogenada per millores en les dietes. La moratòria que introdueix la disposició transitòria del nou decret elimina aquests casos i no deixa cap possibilitat d'increment de nitrogen en les zones vulnerables amb ICR superior a 1,2 durant el període esmentat (fins l'1 de gener del 2020).

Pel que fa a les disposicions transitòries, s'ha de fer especial referència a la disposició transitòria primera, la qual preveu la revisió del programa d'actuació en zones vulnerables en el termini de 6 mesos des de la propera modificació o ampliació de les designacions d'aquestes zones. Si transcorregut aquest termini no s'ha procedit a la revisió del programa, aquest continua vigent però contempla una mesura addicional, que és la prohibició de noves explotacions i l'ampliació de les existents que apliquin dejeccions ramaderes en zones vulnerables.

Aquesta disposició constitueix de fet una altra moratòria, la qual afectaria la totalitat de les zones vulnerables i, per tant, seria d'un abast territorial superior a la que contempla la disposició transitòria cinquena. Ara bé, aquesta altra moratòria no seria absoluta, ja que en permetria la implantació de noves explotacions ramaderes o ampliacions de capacitat de les explotacions existents, si apliquessin les dejeccions ramaderes fora de zones vulnerables.

L'anterior cronologia ve motivada pel fet que, tot i que el programa té una durada de 4 anys, que és el període que també marca la revisió de la designació de les zones vulnerables, l'aprovació tardana d'aquest decret no pot suposar l'ajornament de la revisió d'aquestes zones. Per tant, en cas que no es revisi el programa d'actuació abans del termini esmentat, aquest seguirà vigent i entrarà en vigor la mesura addicional esmentada.

Pel que fa a les disposicions finals, destaca la disposició final onzena que preveu una entrada en vigor esglaonada del decret, per facilitar la seva aplicació. La memòria exposa els motius pels quals es difereix l'entrada en vigor de determinades disposicions com les relatives als requisits de transport.

6. Conclusió

S'emet informe jurídic preliminar favorable en relació amb el projecte de decret de gestió de la fertilització del sòl i de les dejeccions ramaderes i d'aprovació del programa d'actuació a les zones vulnerables en relació a la contaminació per nitrats que procedeixen de fonts agràries

Barcelona, 6 de setembre de 2017

Imma Puigmulé Recasens
Advocada en cap